

Аналітичний огляд випуску книжкових видань за перше півріччя 2010 року

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного
моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України

У першому півріччі 2010 року в Книжкову палату України надійшло і зареєстровано 8755 назв книг і брошур,

загальним тиражем 16 721,9 тис. пр. У порівнянні з аналогічними даними минулого року, кількість назв зменшилась на 1768 друк. од., тиражі — на 4690,5 тис. пр., що становить: за назвами — 83,2%, за тиражами — 78,1%. Українською мовою надійшло 5788 друк. од., тиражем 7791,1 тис. пр., тобто 66,1% загальної кількості назв і 46,6% загального тиражу. Книг і брошур російською мовою за назвами випущено менше, ніж українською, але більшими тиражами: 2226 друк. од. (25,4%), тиражем 7963,7 тис. пр. (47,6%). Порівняно з першим півріччям минулого року, випуск авторефератів дисертацій збільшився: за кількістю назв — на 920 друк. од., за тиражами — на 94,2 тис. пр. Всього ж за шість місяців цього року їх надруковано: за назвами — 4120 друк. од., за тиражами — 422,7 тис. пр.

Дані про випуск книг, брошур та авторефератів за назвами і тиражами у першому півріччі 2009 та 2010 років представлено в табл. 1, а загальна характеристика випуску книг і брошур у першому півріччі цих самих років — у табл. 2.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика випуску друкованої продукції

Види видань	2009 рік (I півріччя)		2010 рік (I півріччя)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань		Тираж	
			друк. од.	% до 2009	тис. пр.	% до 2009
Книги і брошури, у т. ч.:	10 523	21 412,4	8 755	83,2	16 721,9	78,1
українською мовою	6 975	11 491,0	5 788	83,0	7 791,1	67,8
російською мовою	2 656	8 953,0	2 226	83,8	7 963,7	89,0
Автореферати дисертацій	3 200	328,5	4 120	128,8	422,7	128,7

Таблиця 2

Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	Кількість видань, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2010 у % до 2009	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2010 у % до 2009
Усього, у т. ч.:	10 523	8 755	83,2	21 412,4	16 721,9	78,1
Книги	9 320	7 807	83,8	19 276,9	15 123,4	78,5
% відношення до кількості, тиражу	88,6	89,2	—	90,0	90,4	—
Брошури	1 203	948	78,8	2 135,5	1 598,5	74,9
% відношення до кількості, тиражу	11,4	10,8	—	10,0	9,6	—
У палітурці	3 758	3 154	83,9	11 882,3	9 626,5	81,0
% відношення до кількості, тиражу	35,7	36,0	—	55,5	57,6	—
В обкладинці	6 765	5 601	82,8	9 530,1	7 095,4	74,5
% відношення до кількості, тиражу	64,3	64,0	—	44,5	42,4	—
Нові видання	10 086	8 247	81,8	20 167,8	15 580,4	77,3
% відношення до кількості, тиражу	95,8	94,2	—	94,2	93,2	—
Перевидання	437	508	116,2	1 244,6	1 141,5	91,7
% відношення до кількості, тиражу	4,2	5,8	—	5,8	6,8	—
Перекладні видання	776	658	84,8	4 284,6	3 204,7	74,8
% відношення до кількості, тиражу	7,4	7,5	—	20,0	19,2	—
Серійні видання	1 910	1 510	79,1	5 834,7	4 315,5	74,0
% відношення до кількості, тиражу	18,2	17,2	—	27,2	25,8	—

У першому півріччі 2010 року, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, в загальному асортименті книг і брошур спостерігається зменшення як за назвами, так і за тиражами: книг за назвами зменшилось на 1513 друк. од., тиражі знизилась на 4153,5 тис. пр.; брошур видавалося за назвами менше на 255 друк. од., за тиражами — на 537,0 тис. пр.; видань у палітурці за назвами менше на 604 друк. од., за тиражами — на 2255,8 тис. пр.; видань в обкладинці за назвами — на 1164 друк. од., за тиражами —

на 2434,7 тис. пр.; нових видань за назвами — на 1839 друк. од., за тиражами — на 4587,4 тис. пр.; перекладних видань за назвами — на 118 друк. од., за тиражами — на 1079,9 тис. пр.; серійних видань за назвами — на 400 друк. од., тиражі зменшились на 1519,2 тис. пр. Збільшено випуск перевидань за назвами, їхня кількість становить 508 друк. од., порівняно з минулим роком, кількість видань збільшено на 71 друк. од., або на 16,2%, тиражі зменшились на 103,1 тис. пр. (8,3%).

Таблиця 3

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	Кількість, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2010 у % до 2009	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2010 у % до 2009
Усього	10 523	8 755	83,2	21 412,4	16 721,9	78,1
Політична і соціально-економічна література	2 485	2 361	95,0	2 916,4	3 058,2	104,9
Природничо-наукова література	779	621	79,7	495,3	409,9	82,8

Технічна література	1 386	1 072	77,3	2 208,1	1 669,4	75,6
Сільськогосподарська література	219	192	87,7	392,0	330,1	84,2
Охорона здоров'я. Медична література	425	366	86,1	1 474,5	1 004,2	68,1
Література з фізичної культури і спорту	53	58	109,4	72,1	160,8	223,0
Література з освіти і культури	1 518	1 274	83,9	4 880,1	4 269,9	87,5
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	108	154	142,6	301,8	36,4	12,1
Мистецтво. Мистецтвознавство	114	79	69,3	87,4	92,6	105,9
Література з філологічних наук	522	466	89,3	545,0	550,5	101,0
Художня література. Фольклор	1 852	1 423	76,8	4 305,6	2 938,3	68,2
Дитяча література	1 050	669	63,7	3 511,6	2 104,4	59,9
Література універсального змісту	12	20	166,7	222,5	97,2	43,7

Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 3) підтверджує, що в загальній масі виданих книг переважають політична та соціально-економічна література, художня література, література з освіти та культури, а також технічна література, серед якої домінують навчальні видання для шкіл і вищих навчальних закладів. У першому півріччі 2010 року книг і брошур політичної і соціально-економічної літератури надійшло 2361 друк. од., загальним тиражем 3058,2 тис. пр. (27,0% загальної кількості назв і 18,3% загального тиражу), порівняно з аналогічним періодом минулого року, кількість назв зменшилась на 124 друк. од., або на 5,0%, тиражі збільшились на 141,8 тис. пр., або 4,9%; на другій сходинці — художня література (1423 друк. од., тиражем 2938,3 тис. пр.), що становить 16,3% загальної кількості

назв і 17,6% загального тиражу, порівняно з минулим роком, кількість назв зменшилась на 429 друк. од., або на 23,2%, тиражі — на 1367,3 тис. пр., або на 31,8%. Далі — література з освіти та культури: 1274 друк. од., тиражем 4269,9 тис. пр. (14,6% і 25,5%), у порівнянні з минулим роком, і кількість назв, і тиражі зменшились відповідно на 244 друк. од., або на 16,1%, та на 610,2 тис. пр., або на 12,5%; технічної літератури випущено 1072 друк. од. (12,2%), тиражем 1669,4 тис. пр. (10,0%), її кількість, у порівнянні з минулим роком, зменшилась на 314 друк. од. (22,7%), тиражі — на 538,7 тис. пр. (24,4%). Збільшився випуск за назвами літератури з фізичної культури і спорту — на 5 друк. од. (9,4%), з питань преси та поліграфії — на 46 друк. од. (42,6%), літератури універсального змісту — на 8 друк. од. (66,7%).

Таблиця 4

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	Кількість, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2010 у % до 2009	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2010 у % до 2009
Усього	10 523	8 755	83,2	21 412,4	16 721,9	78,1
Наукові видання	1 966	1 735	88,3	841,4	724,0	86,0
Науково-популярні видання	741	610	82,3	2 088,7	1 520,6	72,8
Нормативні та виробничо-практичні видання	328	275	83,8	931,3	519,0	55,7
Офіційні видання	435	406	93,3	318,8	282,7	88,7
Громадсько-політичні видання	49	28	57,1	181,3	269,5	148,6
Навчальні та методичні видання	3 278	2 783	84,9	5 613,0	4 842,2	86,3
Літературно-художні видання	1 852	1 423	76,8	4 305,6	2 938,3	68,2
Видання для дітей та юнацтва, у т. ч.:	1 050	669	63,7	3 511,6	2 104,4	59,9
літературно-художні	917	566	61,7	2 805,1	1 714,6	61,1
науково-пізнавальні	96	91	94,8	492,5	327,3	66,5
довідкові	37	12	32,4	214,0	62,5	29,2
Довідкові видання	439	351	80,0	1 592,2	1 121,8	70,5
Інформаційні видання	6	32	533,3	3,5	29,3	837,1
Бібліографічні видання	54	74	137,0	12,5	15,8	126,4
Література релігійного змісту	188	163	86,7	491,6	672,0	136,7
Видання для організації дозвілля	137	206	150,4	1 520,9	1 682,3	110,6

Аналізуючи випуск книжкової продукції за цільовим призначенням (табл. 4), бачимо, що в першому півріччі 2010 року переважають книги, які призначені для серйозного розвиваючого особистість читання, а це — навчальні та методичні видання, наукові, науково-популярні, офіційні, довідкові, нормативні та виробничо-практичні видання. Ця література становить значно більше половини книг і брошур, як за назвами, так і за тиражами (6160 друк. од., тиражем 9010,3 тис. пр., тобто 70,4% загальної кількості назв і 53,9% загального тиражу). Кількість назв навчальних та методичних видань — 2783 друк. од., тиражем 4842,2 тис. пр. — 31,8% загальної кількості назв і 29,0% загального тиражу. Порівняно з першим півріччям 2009 року, кількість цих видань зменшилась на 495 друк. од., або на 15,1%, тиражі — на 770,8 тис. пр., або на 13,7%; наукових — 1735 друк. од., тиражем 724,0 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 19,8% і 4,3%, порівняно з першим півріччям 2009 року, кількість видань зменшилась на 231 друк. од. (11,7%), а тиражі — на 117,4 тис. пр. (14,0%);

науково-популярних — 610 друк. од., (7,0%), тиражем 1520,6 тис. пр. (9,1%), порівняно з минулим роком, кількість назв зменшилась на 131 друк. од. (17,7%), тиражі — на 568,1 тис. пр. (27,2%). Кількість літературно-художніх видань у першому півріччі 2010 року також зменшилась, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, на 429 друк. од., або на 23,2%, тиражі — на 1367,3 тис. пр., або на 31,8%, та у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 16,3%, до загального тиражу — 17,6%. Видань для дітей та юнацтва надруковано 669 друк. од., загальним тиражем 2104,4 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 7,6%, до загального тиражу — 12,6%, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, спостерігається зменшення за назвами на 381 друк. од. (36,3%), за тиражами — на 1407,2 тис. пр. (40,1%). Найменше у першій половині 2010 року випущено інформаційних видань — 32 друк. од., тиражем 29,3 тис. пр., у порівнянні з минулим роком, кількість назв збільшилась на 26 друк. од., тиражі — на 25,8 тис. пр.

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2009 (I півріччя)		2010 (I півріччя)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	10 523	21 412,4	8 755	16 721,9
Українська	6 975	11 491,0	5 788	7 791,1
Азербайджанська	1	0,1	—	—
Англійська	161	254,8	149	343,4
Білоруська	—	—	1	0,1
Болгарська	1	0,1	3	0,8
Вірменська	1	12,0	—	—
Датська	—	—	1	2,0
Іспанська	1	0,1	5	5,7
Кримськотатарська	30	25,7	11	16,6
Латинська	—	—	1	0,1
Молдавська	1	0,9	2	4,7
Німецька	40	15,8	19	18,9
Польська	8	6,5	4	0,6
Російська	2 656	8 953,0	2 226	7 963,7
Румейська	1	0,3	—	—
Румунська	6	24,6	11	28,3
Русинська	2	1,3	2	2,1
Словацька	3	3,0	—	—
Старослов'янська (церковнослов'янська)	5	2,2	5	5,5
Угорська	38	19,4	8	13,3
Французька	19	9,5	7	7,1
Хорватська	—	—	1	0,8
Чеська	1	0,1	—	—
Видання українською і російською мовами	271	159,1	263	159,7
Видання декількома мовами народів України	27	18,3	17	4,5
Видання декількома мовами народів світу	216	230,8	177	110,1
Українсько-російські словники	14	40,1	10	140,9
Словники мовами народів України	7	8,6	7	7,4
Словники мовами народів світу	38	135,1	37	94,6

У першому півріччі 2010 року українською мовою книг і брошур випущено 5788 друк. од., загальним тиражем 7791,1 тис. пр. (табл. 5), порівняно з першим півріччям 2009 року, кількість видань українською мовою зменшилась на 1187 назв, або на 17,0%, тиражі знизались на 3699,9 тис. пр., або на 32,2%. Крім книг і брошур українською мовою, в Україні випущено 2290 друк. од., тиражем 8052,7 тис. пр. таких видань мовами національних меншин, що становить 26,2% і 48,2% загальної кількості назв і загального тиражу, в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, кількість назв зменшилась на 497 друк. од. (17,8%), тиражі — на

1008,6 тис. пр. (11,1%); у тому числі російською мовою — 2226 друк. од., загальним тиражем 7963,7 тис. пр., порівняно з першим півріччям 2009 року, кількість видань російською мовою зменшилась на 430 назв, або на 16,2%, тиражі — на 989,3 тис. пр., або на 11,0%. З-поміж тих, які видані іноземними мовами, найбільша кількість англійською мовою — 149 друк. од., тиражем 343,4 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 1,7% і 2,1%, німецькою — 19 друк. од. (0,4%), тиражем 18,9 тис. пр. (0,1%).

Таблиця 6

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	Кількість видань, друк. од.		Тираж, тис. пр.	
	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)
Усього, у т. ч.:	10 523	8 755	21 412,4	16 721,9
1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:	403	405	576,8	558,2
- Сфера управління Держкомтелерадіо	98	192	148,0	271,9
- Сфера управління інших установ	305	213	428,8	286,3
2. Видавництва з іншими формами власності, у т. ч.:	1 589	1 159	2 882,0	1 975,9
ДАК "Укр. видавничо-поліграфічне об'єднання"	59	31	48,6	20,9
Інші видавництва	1 530	1 128	2 833,4	1 955,0
3. Видавничі організації з державною формою власності	2 950	2 479	1 012,8	1 119,2
4. Видавничі організації з іншими формами власності	5 581	4 712	16 940,8	13 068,6

Видавництвами і видавничими організаціями (табл. 6) з державною формою власності випущено 2884 друк. од., тиражем 1677,4 тис. пр. книг і брошур, що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 32,9% і 10,0%, порівняно з першим півріччям 2009 року, кількість назв зменшилась на 469 друк. од.,

або на 14,0%, тиражі, навпаки, збільшились на 87,8 тис. пр., або на 5,5%. Видавництвами, що знаходяться у сфері управління Держкомтелерадіо України, випущено 192 назви, тиражем 271,9 тис. пр., тобто 2,2% загальної кількості назв і 1,6% загального тиражу, порівняно з минулим роком, кількість назв збільшилась на 94 друк. од. (95,9%), тиражі зрос-

ли на 123,9 тис. пр. (83,7%). А ось результати виробничої діяльності видавництва і видавничих організацій з іншими формами власності: тут видано 5871 друк. од., тиражем 15 044,5 тис. пр., що становить 67,1% загальної кількості назв,

90,0% загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, кількість назв зменшилась на 1299 друк. од. (18,1%), тиражі — на 4778,3 тис. пр. (24,1%).

Таблиця 7

Випуск видань за територіальною ознакою

Місце видання (республіка, область, місто) Рік видання	Кількість видань, друк. од.		Тираж, тис. пр.	
	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)	2009 (I півріччя)	2010 (I півріччя)
Усього	10 523	8 755	21 412,4	16 721,9
Автономна Республіка Крим	276	136	164,2	129,1
Вінницька	188	134	87,4	42,6
Волинська	156	88	568,0	470,4
Дніпропетровська	319	272	113,0	123,5
Донецька	855	618	2 022,1	1 433,2
Житомирська	116	72	61,2	33,1
Закарпатська	120	98	57,9	49,2
Запорізька	136	128	88,6	116,7
Івано-Франківська	80	54	33,3	30,2
Київська	55	47	26,7	19,8
Кіровоградська	91	63	46,8	21,6
Луганська	149	181	68,9	78,0
Львівська	451	492	245,3	178,9
Миколаївська	97	79	41,1	27,0
Одеська	359	372	187,2	176,0
Полтавська	174	93	93,4	34,4
Рівненська	111	89	43,1	29,9
Сумська	118	134	82,3	71,6
Тернопільська	364	322	563,7	360,0
Харківська	2 375	1 853	9 704,7	7 668,4
Херсонська	83	49	17,5	17,1
Хмельницька	189	105	76,6	42,4
Черкаська	136	214	92,6	199,5
Чернівецька	214	198	116,2	212,4
Чернігівська	104	78	35,7	26,5
Київ	3 163	2 725	6 757,4	5 116,5
Севастополь	44	61	17,5	13,9

З табл. 7 видно, що серед регіонів у першому півріччі 2010 року, як завжди, за кількістю випущених назв домінує м. Київ, де випущено 2725 друк. од., тиражем 5116,5 тис. пр., у процентному відношенні до загальної кількості виданих книг і брошур це становить 31,1% і 30,6% загального тиражу, в порівнянні з першим півріччям 2009 року, кількість назв зменшилась на 438 друк. од., або на 13,8%, тиражі знизилась на 1640,9 тис. пр., або на 1,3%; у Харківській області — 1853 друк. од., тиражем 7668,4 тис. пр. (найбільший серед регіонів), що у процентному відношенні до загальної кількості назв і до загального тиражу становить 21,2% і 45,9%, у порівнянні з минулим роком, кількість назв зменшилась на 522 друк. од., або на 22,0%, тиражі — на 2036,3 тис. пр., або на 21,0%; у Донецькій — 618 друк. од., тиражем 1433,2 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 7,1% і 8,6%, у порівнянні з

минулим роком, кількість назв стала меншою на 237 друк. од. (27,7%), тиражі знизилась на 588,9 тис. пр. (29,1%); у Львівській — 492 друк. од., тиражем 178,9 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 5,6% і 1,1%, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, кількість назв збільшилась на 41 друк. од. (9,1%), тиражі зменшились на 66,4 тис. пр. (27,1%); в Одеській — 372 друк. од., тиражем 176,0 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 4,2% і 1,1%, у порівнянні з першим півріччям минулого року, кількість назв збільшилась на 13 друк. од. (3,6%), тиражі знизилась на 11,2 тис. пр. (6,0%). Найменше видано книг і брошур за назвами у Київській області (47 друк. од.), за тиражами — у м. Севастополі (13,9 тис. пр.).